

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาปฏิบัติของหน่วยงานกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลให้หน่วยงานภาครัฐนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดหาพัสดุ เพื่อให้ภาครัฐเกิดความโปร่งใส ประหยัด เป็นธรรม และสามารถตรวจสอบได้ กรุงเทพมหานครนํานโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติโดยการนำวิธีการประมูลด้วยอิเล็กทรอนิกส์ e-Auction กำหนดไว้ในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ.2538 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2548 ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยวิธีการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2549 และนำแนวคิดทฤษฎีด้านนโยบายสาธารณะ ทฤษฎีเกี่ยวกับการนํานโยบายไปปฏิบัติและการปฏิรูประบบราชการ ประกอบกับการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อศึกษาระบบผลการดำเนินงาน ข้อดี ข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะจากการนํานโยบายการจัดซื้อจัดจ้างมาใช้ในหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้การนำระบบดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์กับหน่วยงานของกรุงเทพมหานครในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

การนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในองค์การในระยะเริ่มแรกกรุงเทพมหานคร ได้นำวิธีการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) มาใช้ในการจัดหาพัสดุ ซึ่งการดำเนินงานมีขั้นตอนคล้ายกับการดำเนินการจัดหาพัสดุในรูปแบบเดิม หากแต่มีความแตกต่างตรงการเพิ่มหน้าที่ของคณะกรรมการจัดหาโดยวิธีการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือคณะกรรมการ e-Auction โดยคณะกรรมการต้องเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อบริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Market Place Provider) ทำหน้าที่จัดการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และประสานงานให้การหารือถึงรายละเอียดและรูปแบบการประมูล ตลอดจนอบรมฝึกการใช้งานระบบ e-Auction แก่คณะกรรมการและผู้ค้าที่ผ่านการคัดเลือกทางเทคนิคที่ประสงค์จะเข้าร่วมประมูล ในปัจจุบันการดำเนินการจัดหาด้วยการประมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์แนวปฏิบัติให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมมากขึ้น โดยมีการใช้ระบบสารสนเทศในการประมูล e-Auction เดิมเป็นการใช้การประกาศเชิญชวนและร่วมการ

ประมูลผ่านทางเว็บไซต์การประมูลทางออนไลน์ การประกาศรายชื่อผู้ที่ชนะการประมูลซึ่งหลักเกณฑ์เดิมถูกปรับปรุงใหม่ในปี 2549 การใช้ระบบสารสนเทศโดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดรายละเอียด (TOR) และหลักเกณฑ์ล่วงหน้าก่อนมีการประกาศประมูลให้ผู้สนใจทราบรายละเอียดหลักเกณฑ์ และหากมีข้อขัดข้องสามารถยื่นร้องในกรณีเห็นว่ารายละเอียดไม่เป็นกลางหรือกรณีอื่นใดจนกว่าจะได้รับการชี้แจงจากหน่วยงานเพื่อให้เกิดความกระจ่าง เมื่อไม่มีผู้ยื่นร้องครบกำหนด 3 วันแล้วให้นำรายละเอียดนั้นมาจัดทำประกาศประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป และการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเข้าประมูลหลังปรับปรุงหลักเกณฑ์แล้วแบบ e- Auction เดิมมีการปิดประกาศรายชื่อทำให้ผู้เข้าร่วมประมูลทราบชื่อผู้ค้าทั้งหมดก่อนมีการประมูล แต่ปัจจุบันการแจ้งผู้มีสิทธิเสนอราคามีให้จัดทำเป็นประกาศ แต่ให้หน่วยราชการจัดส่งให้เป็นเฉพาะตัวทำให้ป้องกันการฮั้วประมูลได้ในระดับหนึ่ง ส่วนการดำเนินการประมูลระบบ e-Auction เดิมให้ประมูล ณ สถานที่ของราชการแต่ตามหลักเกณฑ์ใหม่ต้องไปทำการประมูลที่บริษัทผู้ให้บริการตลาดกลาง และต้องจัดเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อไปเฝ้าห้องประมูลของผู้เสนอราคาทุกราย ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้นั้นต้องมีใบอนุญาตกรรมการประมูลอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนกระบวนการอื่นๆดำเนินการเหมือนการประมูล e-Auction เดิม

ระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ที่นำมาใช้ นับว่าเป็นเรื่องที่ดีและเห็นควรให้มีการสนับสนุนเพราะกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงที่มีประชากรอยู่หนาแน่น มีหน้าที่การให้บริการด้านสาธารณะแทบทุกเรื่องแก่ประชาชน การจัดซื้อจัดหาพัสดุที่ได้มาต้องมีความคุ้มค่าในการใช้ประโยชน์ทำให้ผู้ใช้บริการคือประชาชนได้รับความพอใจ สะดวก รวดเร็ว ทำให้คุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพฯดีขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ภาพลักษณ์ของกรุงเทพมหานครดีขึ้นจากสมัยก่อนๆ เมื่อได้นำมาปฏิบัติทำให้ผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุและผู้เกี่ยวข้องต้องเปลี่ยนวิธีการทำงานต้องปรับตัวให้สามารถรับนโยบายใหม่ ผู้รับผิดชอบเรื่องต้องปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย ระเบียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการไม่ทันต่อเหตุการณ์ ล้าช้า ทำให้ปัญหาหลายเรื่องไม่ได้ถูกนำไปแก้ไขเท่าที่ควรอันเกิดจากสาเหตุไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง การแบ่งภารกิจหน้าที่งานไม่ชัดเจน ทำให้หน่วยงานของกรุงเทพมหานครที่ต้องนำนโยบายไปปฏิบัติโดยตรง ขาดขวัญกำลังใจ ขาดความรู้ความเข้าใจ และหาผู้ปรึกษาปัญหาที่ชัดเจนไม่ได้ ผลงานที่ดำเนินการออกมายังไม่ดีเท่าที่ควร

นอกจากนี้ยังพบว่ามีปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติงานอีกหลายด้าน โดยเฉพาะด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดการ ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากันหากขาดการสนับสนุนและความพร้อม หากผู้บริหารมองไม่เห็น

ความสำคัญไม่ให้เกิดการสนับสนุนทั้งด้านการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ การจัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดหาวัสดุอุปกรณ์มาเป็นเครื่องมือให้พร้อม และมีการบริหารจัดการที่ดีจะส่งผลกระทบต่อ นโยบายที่นำไปปฏิบัติไม่ประสบความสำเร็จได้ เช่น การจัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์ออนไลน์เป็น ระบบที่ทันสมัยให้ทุกหน่วยงานที่ยังไม่มีคอมพิวเตอร์ระบบออนไลน์ไว้ใช้ตามศูนย์บริการ สาธารณสุขเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะศูนย์บริการสาธารณสุขของกรุงเทพมหานครเป็น สถานพยาบาลที่ต้องจัดหาเครื่องมือแพทย์มาใช้ในการรักษาพยาบาลเพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ของ โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาเห็นว่าปัญหาอุปสรรคเรื่องการนำระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ มาปฏิบัติจากทั้ง 4 ด้าน เห็นควรเสนอแนะให้มีการดำเนินการดังนี้

ด้านบุคลากร

จัดให้มีการอบรมความรู้ให้ทั่วถึง เพื่อให้ทราบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ พร้อมทั้ง จะนำไปใช้ให้เกิดความเชื่อมั่น และบุคลากรผู้รับผิดชอบงานด้านพัสดุเป็นงานที่มีความ ละเอียดอ่อน ไม่ควรให้มีภาระงานหน้าที่อื่นต้องรับผิดชอบอีกเพราะมีกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ต้องถือปฏิบัติมากมาย และปรับปรุงใหม่อยู่เสมอ ต้องศึกษาและทำความเข้าใจอยู่ ตลอดเวลาจึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ดี

ด้านงบประมาณ

จัดสรรงบประมาณเรื่องการให้เครื่องคอมพิวเตอร์ และระบบที่ทันสมัยใช้อย่างทั่วถึง เพราะปัจจุบันคอมพิวเตอร์เป็นองค์ประกอบสำคัญมากในการทำงาน และเห็นควรให้ กรุงเทพมหานครจัดสรรงบประมาณให้มีห้องประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นของตนเอง และฝึก เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์ให้มีความรู้ดำเนินการแทนตลาดกลาง เพื่อนำรายได้จาก ค่าบริการเข้าเป็นรายได้ของกรุงเทพมหานครได้

ด้านวัสดุอุปกรณ์

ให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพการทำงานสูงไว้ใช้ในหน่วยงานที่ต้องบริการ ประชาชน เช่น สำนักงานเขตต่างๆ และจัดให้มีคู่มือในการปฏิบัติงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานเพื่อ มิให้เกิดปัญหาอุปสรรค และข้อผิดพลาด

ด้านการจัดการ

ออกกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ให้เอื้อกับการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง โดยวิธี e-Auction เมื่อมีขั้นตอนการปฏิบัติงานหลายขั้นตอนทำให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างต้องใช้เวลามากกว่าจะเสร็จสิ้นถึงการเบิกจ่ายเงิน ทำให้มีผลกับการบริหารงบประมาณของหน่วยงานไม่เสร็จสิ้นภายในปีงบประมาณ ต้องดำเนินการต่อไปปีงบประมาณถัดไปและเป็นภาระงานในปีต่อไปทำให้ขาดประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณ และให้ผู้บริหารพิจารณาเรื่องกำหนดวงเงินการประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์จากเดิมสองล้านบาทเป็นห้าล้านบาท จะทำให้คุ้มกับค่าใช้จ่ายมากกว่า

จากข้อเสนอทั้ง 4 ด้าน ผู้ศึกษาเห็นว่า หากมีการอบรมบุคลากรให้ความรู้อย่างทั่วถึงทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ จะทำให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินงานและผิดพลาดน้อยลง ตลอดจนเห็นว่าหากเจ้าหน้าที่พัสดุต้องรับภาระงานอื่นๆ ด้านจะทำให้ปฏิบัติหน้าที่พัสดุไม่เกิดประสิทธิภาพ เพราะกฎหมาย ระเบียบหลักเกณฑ์ที่ต้องมาปฏิบัติด้านพัสดุมีมากมาย หากศึกษาไม่ละเอียดรอบคอบเกิดการผิดพลาดได้ง่าย ด้านงบประมาณหากผู้บริหารให้ความสำคัญจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนเป็นเครื่องมือที่ทันสมัยทั้งระบบที่ทันสมัยด้วย จะทำให้การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่มีวัสดุอุปกรณ์ที่พอใช้และมีระบบที่ทันสมัย ไม่ประสบปัญหาอย่างที่เป็นอยู่ ตลอดจนจัดให้มีคู่มือในการปฏิบัติงานให้เป็นแนวทางสำหรับเจ้าหน้าที่มือใหม่นำไปปฏิบัติได้อย่างมั่นใจ และสุดท้ายสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ผู้บริหารต้องทราบถึงปัญหาและสามารถบริหารจัดการเรื่องการปรับปรุง กฎหมายระเบียบให้เอื้อกับการปฏิบัติงานเหมาะสมที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ยังไม่ได้ยกเลิกกฎหมายเดิมมาใช้เอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์แทนได้เลยในหลายๆ ขั้นตอนทำให้เกิดปัญหาไม่สามารถดำเนินการจัดหาพัสดุได้ทันภายในปีงบประมาณนัดได้เสร็จสิ้น ทำให้งบประมาณไปเป็นภาระงบประมาณปีถัดไป และหากจะมีการพิจารณาเรื่องของความคุ้มค่าในการนำประมูลอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ การใช้วงเงินสองล้านขึ้นไปจะไม่คุ้มกับการดำเนินงาน เรื่องขั้นตอน เวลา และค่าใช้จ่าย หากมีการขยายวงเงินตั้งแต่ห้าล้านบาทจะเหมาะสมและคุ้มค่าใช้จ่ายมากกว่า

อย่างไรก็ดี ผลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พัสดุผู้เกี่ยวข้องและจากการสังเกตของผู้ศึกษาเห็นว่า ในการนำการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบ e-Auction มาปฏิบัติเป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้กับระบบราชการ ส่วนหนึ่งทำให้เกิดความโปร่งใส ลดปัญหาการร้องเรียน และเกิดการประหยัดงบประมาณทำให้กรุงเทพมหานครได้นำประโยชน์จากส่วนที่ดีไปประกอบใช้ในการทำงาน เรื่องข้อจำกัดมั่นใจว่าผู้ถูกสัมภาษณ์มีความเห็นว่าการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ขาด

การอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างทั่วถึงและไม่สามารถลดการซื้อประมูลหรือลดขั้นตอนการดำเนินงานและด้านเอกสารลงได้ ตลอดจนพัสดุที่ได้มาใช้งานมีคุณภาพต่ำกว่าการจัดหาพัสดุวิธีเดิมก็ตาม ทำให้หน่วยงานต่างๆ สามารถนำข้อจำกัดไปเป็นประสบการณ์ประกอบการตัดสินใจในการทำงาน และปัญหาอุปสรรคด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการจัดการ เป็นประโยชน์ต่อองค์การของกรุงเทพมหานครเพื่อไปปรับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่นี้ต่อไป

จากการศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและจากการสังเกตปัญหาที่เกี่ยวข้องเห็นว่าผู้บริหารกรุงเทพมหานครควรให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนในทุกเรื่องของการนำอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับระบบจัดซื้อจัดจ้าง เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วควรมีการประเมินผลที่ได้จากการประมูลอิเล็กทรอนิกส์ว่าเกิดความคุ้มค่าหรือไม่เหมาะสม หรือต้องปรับปรุงกฎหมาย หลักเกณฑ์ แนวทางการปฏิบัติให้เหมาะสมต่อไป และหากมีผู้ศึกษาใดจะทำการศึกษาเรื่อง e-Auction ในคราวต่อไปขอเรียนให้ทราบว่าการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร หากมีผู้สนใจจะศึกษาเรื่องดังกล่าวอาจจะใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อไปได้